

άλα

Πέμπτη, 22 Μαρτίου 2012

10:09 πμ

Σημασία:

.

:

.

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά

Αγγλικά

Γαλλικά

Εικόνες

Φράσεις

Παροιμίες

Παραδείγματα

Τεχνη

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Πεζογραφία:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ποίηση

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis

άλα

Συναντάται σαν επιφώνημα στη δ.

Αλα! Ανοιξε κι' άλλη μπουκάλα!

Αλα της! Κουστουμιά ο ανάπηρος!

Ετυμολογία

παραγεται από το ρημα:

ἀλάομαι [α^λ], Ep. 3pl. ἀλόωνται, imper. ἀλόω (v. infr.), used by Hom. mostly in contr. forms ἀλᾶσθε, ἀλώμενος, imperf. ἠλώμην, Ep. ἀλᾶτο: fut. ἀλήσομαι (ἀπ-) Hes.Sc.409 (A. [select] v.l. ἀπαλήσατο): Ep. aor. “ἀλήθην” Od.14.120, 362, Dor. part. “ἀλα_θείς” A.Supp.870: pf. ἀλάλημαι (q.v.): (ἄλη) :—περιπλανώμαι, περιιάγομαι, roam, “οἷά τε ληιστῆρες..τοί τ’ ἀλόωνται ψυχὰς παρθέμενοι” Od.3.73; “ὄδε τις δύστηνος ἀλώμενος ἐνθάδ’ ἰκάνει” 6.206; “μὴ πάθωμέν τι ἀλώμενοι” Hdt.4.97; “αἰσχροῶς ἀλῶμαι” A.Eu.98; ἄσιτος νηλίπους τ’ ἄ. S.OC349: esp. to be outcast, banished, ib.444, Th.2.102, Lys.6.30, D.19.310; ἐκσέθεν by thee, S.OC1363: —freq. with Preps., “ἀνὰ στρατὸν οἷοι ἀλᾶσθε” Il.10.141; “κάπ πεδίον..οἷος ἀλᾶτο” 6.201; “πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστὲ ἀλώμενος” Od.15.492; “γῆς ἐπ’ ἐσχάτοις ὄροις” A.Pr. 666; “ἐπὶ ξένης χώρας” S.Tr.300, cf. Isoc.4.168; “οὔτω νῦν..ἀλόω κατὰ πόντον” Od.5.377, cf. A.Supp.870; “νομάδεσσι γὰρ ἐν Σκύθαις ἀλᾶται” Ar.Av.942: c. acc. loci, ἄ. γῆν wander over the land, S.OC1686; “πορθμοὺς ἄ. μυρίους” E.Hel.532; “οὔρεα” Theoc.13.66.

2. περιπλανώμαί μακριά από, κατι μου λείπει, “εὐφροσύνας ἀλᾶται” Pi.O.1.58; “ψυχὴν ἀλᾶται τῆς πάροιθ’ εὐπραξίας” E.Tr.640.

II. [select] metaph., πλανώμαι τον νουν χανω τα μυαλα μου,μπερδεύομαι, Σοφοκλέους Αιας.23.

ἄλη [α^], ή,

A.το περιστρεφεισθαι ή περιεγεσθαι ανευ τελους και προορισμου., (πβλ. αλήτης)
Od.10.464, E.Or.56 (pl.); θεία ἄλη, από οπου και η λ. αλήθεια, Pl.Cra.421b; in later Prose,
Plu.Mar.45, Hld.7.6 (pl.), etc.; in pl., of the blood in fever, Hp.Flat.8.

2.περιπλάνηση ή περιεαγωγή ή ρεμβη (χανομαι γιατι ρεμβάζω) wandering of mind, distraction,
E.Med. 1285.

II. Act., πνοαί βροτῶν ἄλαι winds that keep men wandering,

Αισχυλου - Αγαμεμνων 194.

Henry George Liddell. Robert Scott.

Αισχυλου - Αγαμεμνων 194

πνοαί δ' ἀπό Στρυμόνος μολοῦσαι
κακόσχολοι νήσιδες δύσσορμοι,
βροτῶν **ἄλαι**, ναῶν τε καί
πεισμάτων ἀφειδεῖς,
παλιμμήκη χρόνον τιθεῖσαι
τρίβῳ κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων:

Pasted from <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:abo:tlg,0085,005:194&lang=original>>

Κι απ' το Στρυμόνα φύσηξαν πνοές
βαρύθυμη απραξία φέρνοντας,
κακόν αραξοβόλι, πείνα

στους άντρες που γυρνούσαν δώθε

κείθε, φθορά στα παλαμάρια
και στα καράβια, και το χρόνο
μακραίνοντας, μαράζωναν
τη νιότη των Αργείων.

Ἡ ἀλα είναι συγγενής λέξη προς το αλεω = αλεθω , αφου και ο μύλος περιστρεφεται για να αλεσει.

Παραγωγα ο αλητης.

Επ αυτου το 171.113 λέει

μετλη > ρουσι. α ια. κ λ α ια ζαιγυσι. α ια ουσι.)
ἀλα επιφών. (λαϊκ) έκφραση μεγάλου κεφιοῦ. χαράς και ικανοποίη-
σης. που συχνά συμπληρώνεται με την προσωπική αντων. του/της (το
της κ για αρσ.) και δηλώνει έντονη επιδοκιμασία ή ενθάρρυνση και
προτροπή: «~, άνοιξε κι άλλη μπουκάλα. » (λαϊκ τραγ.) || ~ του χωρό
ο Χρόνης! (Μπράβο! Ωραία χορεύει!) ΣΥΝ ωραία. μπράβο. κι άλλο!
[ETYM μεσν. < βεν ναυτικό πρόσταγμα αλα' «εμπρός»].

Όμως τα προστάγματα προέρχονται από την προστακτική κάποιου ρήματος πβλ. τα αρχαία αιρε,
άπωσον, ορθωσον, πτέρωσον, ποντισον αλλά και τα δάνεια από την Ιταλική ισα, βιρα, μαινα,
αβαρα. Και όχι από επιρρηματα ή επιθετα . Το ουσιαστικο ala σημαινει πτερυξ, φτερούγα
πουλιου (πβλ. ALITALIA)

Πβλ επισης και το Κυπριακό παραδοσιακο Ασμα της κακής Μητρος

Φάε και σου καλόν πουλλίν 'που 'παντρεμένου πλάτην,
νά κάμεις πηχην τό φτερόν και πηχην τήν **άλάτην**,

Φάε και σύ καλό πουλι από πλάτη παντρεμένου
Να κανεις [οσο μια] πηχη το φτερο και την φτερούγα σου.

9313.51 [111]

Το " 184 "Κυπριακό Ιδίωμα" του Ρ. Παπαγγέλου το ερμηνεύει :
αλάτη (η) : <Ιταλικο ala : φτερούγα, σπάλα (ΣΥΝ γαλάτη).

Βλ. VELI

ala *lat.* ÀLA per ÀCLA o ÀSLA dallo stesso ceppo della voce AXÍLLA per ACSÍLLA = *a. a. ted.* AHSALA (*mod.* ACHSEL) *ascella*: che il Grimm seguito dai più reputati etimologisti reputa affine al *gr.* ÀXÒN = *a. a. ted.* AHSÀ (*mod.* ACHSE) *asse* (v. q. v.) e riferisce alla *rad.* AC *condurre, andare* (v. *Agire e cfr. Ascella*); mentre lo Schenkl con più ardita ipotesi pone in rapporto col *gr.* M-ÀLÈ *ascella*, ed altri raccosta alla radice del *gr.* IÀLLÒ *agito, pongo in movimento* (*cfr. Alito*). — Parte del corpo degli uccelli e degl'insetti, che serve loro per volare e per reggersi in aria.

Deriv. Alacre (aggett.); Alàto; Aleggìare.

Αναγκαστικά πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας σε ρήματα της ιταλικής

alare (*verbo*) *sp.* halar; *fr.* haler; *port.* alar: dall'*a. a. ted.* HALON, *mod.* HALEN = *a. scand.* HALA *tirare a sé*. — Tirare con forza una corda. E di qui la voce marinaresca *Alaggio*, indicante L'atto di tirare mediante una fune, detta Alzàia, un bastimento o navicello per un fiume o canale, colla forza d'uomini o cavalli.

Από το Ιταλικο alare, στα ισπανικα halar, στα πορτογαλλικα alar, και στα γαλλικα haler από το Αρχ. Γερμανικο halon ή halen και σημαίνει τραβώ με δύναμη προς εμέ πχ. ένα παλαμαρι.

Το άλα λοιπόν είναι το ελληνικό τράβα.

Που μεταφορικά σημαίνει την δραστηριοποίηση, πβλ. ΦΡ "τραβα από δώ" σημαίνει σύρε (φύγε) και όχι βέβαια αναγκαστικά "σύρε το πλοίο" ή "σύρε τη βάρκα" αλλά και "σύρε το άλογο", πράγμα που επιτρέπει την χρήση της φράσης και σε χερσαίες αναχωρήσεις.

Το ρ. τραβάω είναι απόλυτα συνδεδεμένο με το κουπί.

Πβλ. την Καλύμνια παλιά έκδοση του Δημοτικού Τραγουδιού "κάτω στο γιαλό" :

Κατω στο γιαλο

Κατω στο περιγιάλι

Κατω στο γιαλο κοντη

Νεραντζούλα φουντωτή

Πλύνουν χιωτισες

Πλυνουν παπαπούλες

Πλύνουν χιώτισες κοντή

Νεραντζούλα φουντωτή

Πλυνουν κι απλωναν
Και μεσ στον αμμο επαιζαν
Πλυνουν κι απλωναν
Κοντή Νεραντζούλα φουντωτή

Φυσηξε βοριας
Μαιστροτραμουντάνα
Φυσηξε βοριας κοντή
Νεραντζούλα φουντωτή

Κι ανασήκωσε
Το μεσοφουστάνο της
Κι ανασήκωσε
κοντή Νεραντζούλα φουντωτή

Και της φανηκε το ποδαστραγαλό της
Και της φανηκε
Κοντη Νεραντζούλα φουντωτή

Κι ελαμψ' ο γιαλος
Κι ολο το περιγιάλι
Κι ελαμψ ο γιαλος
Κοντη Νεραντζουλα φουντωτη

Κάτεργο περνα κι' ελαμψαν
Τα αρμενά του
Κάτεργο περνά
Κοντή Νεραντζουλα φουντωτη

Λει ο ναυκληρος,
λει ο караβοκύρης
Λει ο ναυκληρος, κοντη
Νεραντζουλα φουντωτη

Αλα βρε παιδια

Αλα βρε παλληκάρια

Αλα βρε παιδια

κοντη νεραντζουλα φουντωτη
ν' αποσωσουμε
αυτό που λαμπει ομπρος μας
Ν απόσωσουμε
κοντη Νερατζούλα φουντωτη

Κι αν ειν' μαλαμα
ναναι της συντροφιας μας
Κι' αν ειν μαλαμα κοντή
Νερατζούλα φουντωτη

Κι αν ειν κοπελιά
Κι αν ειν' παπαοπούλα
Κι αν ει κοπελια κοντη
Ναναι του τραγουδιστή.

Όπου το "άλα βρε παιδιά" μεταφράζεται τραβάτε [κουπι] βρε παιδιά . Η μεταφραση ταιριαζει απολυτα με το νοημα του τραγουδιου.

Πβλ. προτροπη: τραβα μπρος κι οσα ερθουν κι οσα πανε

Πραγματι το αλα - τραβα είναι προστακτικη και προτροπη που απεκτησε με τη γενικευση της χρησης την εννοια εμπρος, δώσ' του

Επειδη το αλα ως προστακτικη του τραβω συνηθως σημαινει αλλαγη στην πορεια: αλλαγή κατεύθυνσης η ταχύτητας παιρνει και τη σημασια "γύρνα", στριψε να δεις και συνακολουθα "προσεχε" ετσι εξηγείται η χρηση του αλα στις φρασεις αλα κουστουμιά ο σακατης.

Σημερα το άλα από πρόσταγμα κατάντησε επιφώνημα.

Πβλ. τραγουδακι του Μ. Σουγιούλ με σιχους
Γιώργου Γιαννακόπουλου

Άλα της, άλα της, άλα της
με μαγέψανε τα μάτια τα μεγάλα της
Άλα της, άλα της
κι είπα αντίο της ζωής μου της ανάλατης
Άλα της

Άλα της, άλα της, άλα της
σκλάβο μ' έκαναν τα μάτια τα μεγάλα της
Άλα της, άλα της
και ξηγιέμαι όπως της έρθει στην κεφάλα της
Άλα της

Άλα της, άλα της, άλα της
τέτοιας γκόμενας λεφτά τσουβάλια χάλα της
Άλα της, άλα της
αχ ανάθεμα τα μάτια τα μεγάλα της
Άλα της

Ξενογλωσσες φρασεις

9292.35

ALARE, v. a. *Alare*. **HALER**. *To HAUL* or *PULL-UPON ANY ROPE*. *È tirare una corda, e farvi forza per istenderla. Molti marinaj si uniscono insieme lungo una manovra per alarla, e uno d'essi, o un quartiermastro, grida ad alta voce di tratto in tratto: oh ala (OH HALE. HAUL HO) per dare loro il segnale, onde tirino insieme e d'accordo, facendo forza sulla corda. Hanno delle altre gride per alare differenti manovre, per esempio oh cazza. (OH BORDE) per alare e cazzare*

la scotta. Questo è quel che si chiama dare la voce.

Si dice anche *alare una scialuppa, una lancia* (HALER UNE CHALOUPE, UN CANOT. TO TRACK, TO TOW OR HAUL A BOARD ANY BOAT) per significare che si vuol tirarla a sé con una corda.

Ala la scialuppa a bordo. HALER LA CHALOUPE A BORD. HAUL THE BOAT A BOARD.

Si dice parimente *alare un bastimento* (HALER UN BATIMENT) cioè tirarlo con una corda lungo un canale o un fiume.

Alare basso. HALER BAS. TO HAUL DOWN.

Alare dentro il cannone. HALER LES CANONS EN DEDANS. TO HAUL HOME THE GUNS. Ritirarlo dai portelli all' interno della nave.

Alare la bolina. HALER LA BOULINE. TO HAUL TIGHT THE ROWLINE.

Alarsi nel vento. SE HALER DANS LE VENT. TO HAUL THE WIND OR TO GET TO WINDWARD BY TRIMING ALL SHARP. È lo stesso che *elevarsi al vento, s'ÉLEVER DANS LE VENT.*

Screen clipping taken: 8/4/2012 3:53 μμ

ἀλαλούμ (το) {άκλ.} κατάσταση σύγχυσης και αναστάτωσης, ανα-

κατωσύρα: δημιουργήθηκε τέτοιο ~, που ήταν αδύνατον να καταλάβεις τι έλεγαν.

[ΕΤΥΜ Πιθ. από τη φρ. *άλλα άλλων*, με παρετυμολογική επίδραση εκφραστ. λ. όπως *γιουσουρούμ* ή *πλαστή* λ. από παιδικά παιχνίδια και τραγούδια. Κατ' άλλη εκδοχή, από αραβ. επιφών. *ulalum*]

171

ἀλαλααί, (ιή)

Κραυγή θριάμβου ή γιορτής.

Όρνιθες

951 νιφόβoλα πεδία πολύπορα τ' ήλυθον. ἀλαλ

ΠΙ. νή τόν Δί' άλλ' ήδη πέφευγας ταυταγι

1763 ἀλαλααί, ιή παιών

Screen clipping taken: 22/5/2012 6:11 μμ